

The background of the cover is a photograph of a weathered wooden fence. The fence is made of vertical posts and horizontal rails, with a grid-like structure. Green leaves with serrated edges are climbing over the fence, some in sharp focus and others blurred. The overall color palette is natural, with greens and browns.

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 3, ročník 10., vydané v septembri 2022

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Záhrada. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

STRATEGICKÉ PLÁNY REGIONÁLNYCH SAMOSPRÁV: SLOVENSKÁ VS. ČESKÁ REPUBLIKA

STRATEGIC PLANS OF REGIONAL SELF-GOVERNEMENTS: SLOVAK VS. CZECH
REPUBLIC

Michal Garaj ¹, Ivana Butoracová-Šindleryová ²

Michal Garaj pôsobí ako odborný asistent na Katedre politických vied, na Fakulte sociálnych vied na Univerzite Sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Vo svojom výskume sa venuje problematike manažmentu v reflexii na politické organizácie. Špecificky sa sústreďí na oblasť strategického plánovania a tvorby strategických dokumentov. Ivana Butoracová Šindleryová pôsobí ako profesorka na Katedre verejnej správy Fakulty sociálnych vied na Univerzite Sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Vo svojom výskume sa venuje primárne problematike manažmentu a riadeniu vo verejnom a súkromnom sektore. Špecificky sa zameriava na aspekty fungovania procesov manažmentu v politických inštitúciách alebo v podnikoch v komparácii procesov v prostredí súkromného sektora a verejnej správy.

Michal Garaj works as an assistant professor at the Department of Political Science, Faculty of Social Sciences at the University of Sv. Cyril and Methodius in Trnava. In his research, he deals with the issue of management in the perspective of political organizations. He is specifically focused on strategic planning and the creation process of strategic documents. Ivana Butoracová-Šindleryová works as a professor at the Department of Public Administration, Faculty of Social Sciences, University of Sv. Cyril and Methodius in Trnava. In her research, she deals primarily on issues of management and governance in the public and private sectors. She is specifically focused on aspects of the functioning of management processes in political institutions or companies.

Abstract

Strategic planning represents an integral part of state administration and self-government. Strategic documents are present from the highest state level to the lowest local level. The regional level of self-government represents a certain intermediate stage in setting strategic conceptual frameworks in the state. On the one hand, it gathers knowledge from local

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Michal Garaj, PhD., Katedra politických vied, Fakulta sociálnych vied, Bučianska 4/A, 91701, Trnava

Email: michal.garaj@ucm.sk

² Adresa pracoviska: prof. Ing. Ivana Butoracová-Šindleryová, PhD., Katedra verejnej správy, Fakulta sociálnych vied, Bučianska 4/A, 91701 Trnava

E-mail: ivana.butoracova@ucm.sk

specifics, on the other hand, it seeks to transfer goals based on nationally valid strategies. Through the analysis, the study aims to identify differences in the setting of strategic planning at the regional level in the Czech and Slovak Republics. It builds on the results of a previous study that evaluates strategic planning in Slovakia similarly in the perspective of the regions (Butoracová-Šindleryová - Garaj, 2021). With regard to the scope of the study, the analysis compares two selected self-government regions from Czechia: Zlín, South Moravia and two self-governemnt regions from Slovakia: Trnava, Trenčín. The choice of regions takes into account their geographical proximity. Analytical categories focus on identification: the scope of legislation determining the obligation to create a strategy; % processing rate of statutory plans; % coverage area of planning areas; % share of plans on a mandatory and voluntary basis; % continuity in planning; % share valid vs. invalid plans; % share of archived plans; % share of control mechanism incorporation; % share of inclusion of action plans and type of publishing plans on the region's website: mixed (sectoral + joint), sectoral and joint. The data are presented in common comparative tables. The results of the study show the presence of a broader legislative framework as well as coverage of policy areas in the Czech Republic. From the main findings in the interstate comparison, we also present e.g. in the Czech regions, records of a higher% rate of elaboration of plans, a higher% rate of coverage of policy areas, a higher% rate of currently valid plans, a higher% rate of continuity in planning periods or a higher rate of inclusion of action plans.

Key words: self-government, strategies, planning,

Abstrakt

Strategické plánovanie predstavuje neoddeliteľnú súčasť štátnej správy a samosprávy. Je prítomné od najvyššej štátnej úrovne až po najnižší miestny stupeň. Regionálna úroveň samosprávy predstavuje medzistupeň hierarchie nastavovania strategických koncepčných rámcov v štáte. Na jednej strane zbiera poznatky z lokálnych špecifík, na druhej strane prenáša ciele vychádzajúcich z celoštátne platných stratégií. Štúdia sa prostredníctvom komparatívnej analýzy snaží o identifikáciu rozdielov v nastavení strategického plánovania na regionálnej úrovni v Českej a Slovenskej republike. Nadväzuje na výsledky predchádzajúcej štúdie, ktorá hodnotí strategické plánovanie na Slovensku, podobne v perspektíve regiónov (Butoracová Šindleryová – Garaj, 2021). Analýza porovnáva s ohľadom na rozsah štúdie dva vybrané kraje za Českú republiku: Zlín, Južná Morava a dva kraje za Slovenskú republiku: Trnava, Trenčín. Výber krajov zohľadňuje ich geografickú blízkosť. Analytické kategórie sa sústreďia na identifikáciu: rozsahu legislatívy určujúcej povinnosť vytvoriť stratégiu; % miery spracovania zákonom určených plánov; % miery pokrytia oblastí plánovania; % podielu plánov vypracovaných na povinnom a dobrovoľnom princípe; % kontinuity v plánovaní; % podielu platných vs. neplatných plánov; % podielu archivovaných plánov; % podielu začlenenia kontrolného mechanizmu; % podielu začlenenia akčných plánov a typov publikovania plánov na webovom sídle kraja: zmiešaný (sektorový + spoločný), sektorový a spoločný. Analýzy vychádza z aplikácie kvantitatívnej výskumnej stratégie technikou obsahovej analýzy dokumentov. Dáta sú prezentované v spoločných komparatívnych tabuľkách. Výsledky štúdie preukazujú prítomnosť širšieho legislatívneho rámca ako aj pokrytia oblastí politik v Českej republike. Z hlavných zistení v medzištátnom porovnaní,

uvádzame tiež napr. v českých krajoch evidenciu vyššej % miery spracovania plánov, vyššej % miery pokrytia oblastí politík, vyššiu % mieru aktuálne platných plánov, vyššiu % mieru kontinuity v plánovacích obdobiach alebo vyššiu mieru zahrnutia akčných plánov.

Kľúčové slová: samospráva, stratégia, plánovanie

Úvod

Strategické plánovanie a dokumenty vo forme koncepcií, stratégií alebo plánov, sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých oblastí, kde je potrebné myslieť na budúcnosť. Ich zmyslom je nastaviť ciele a postupy ako navrhnuté ciele splniť. Sú špeciálne dôležité pre súkromný a verejný sektor (Šimo - Mura, 2015). Podobne ich nachádzame v systémoch politických strán a hnutí, kde majú unikátnu formu v podobe programov (Van Den Berg, 2013). Z ich pohľadu je kľúčová snaha prezentovať budúcnosť spoločnosti a fungovania štátu. Prezentovanie budúcnosti samotného subjektu – politickej strany, má skôr sekundárnu povahu. Zmysel a význam strategického plánovania je založený na dizajne očakávaného budúceho stavu. Spojený môže byť pritom s rôznymi oblasťami, zdrojmi, ľuďmi, procesmi alebo inými prvkami. Obyčajne určuje a popisuje konkrétne kroky, akými sa majú dosiahnuť požadované ciele do reálnej podoby. V prácach vybraných autorov: Dušek (2020), Klimovský, Nemeč (2021), Bardovič, Gašparík (2021), Černěnko et al. (2021), dokážeme identifikovať k významu strategického plánovania podrobnejšie výsledky. Samosprávy využívajú strategické plánovanie nie len k hlbšiemu pochopeniu minulého a súčasného stavu, ale špecifickejšie sa zamýšľajú aj nad budúcim stavom. Strategické plány sú kľúčovým rámcom v nastavovaní cieľov, úloh, určovaní kompetencií a zodpovedností za jednotlivé úkony alebo kontrolných mechanizmov, k záverečnému hodnoteniu úspešnosti resp. neúspešnosti na konci plánovacieho obdobia. Koncepcie, stratégie a plány sú vytvárané a prijímané v rozličných podobách. V prípade samospráv evidujeme požiadavky na obsahové spracovanie vyplývajúce z konkrétnej legislatívy – napr. zákon č. 446/2008 Z. z. o sociálnych službách, pri spracovaní Komunitných plánov sociálnych služieb v prostredí obcí resp. Koncepcií rozvoja sociálnych služieb v perspektíve samosprávnych krajov. Stratégie sa však môžu dotýkať rozličných oblastí verejných politík. V prípade samospráv primárne tam, kde majú určené právomoci a kompetencie, čo platí pre Slovenskú aj Českú republiku spoločne. Spracovanie štúdie porovnávajúce vybrané samosprávne kraje v Česku a na Slovensku nadväzuje na výsledky analýzy hodnotenia strategického plánovania na Slovensku (Butoracová Šindleryová, Garaj, 2021). Výsledky štúdie (Butoracová Šindleryová, Garaj, 2021) prezentujú rozličné zistenia týkajúce sa napr. princípov spracovania stratégií (povinný vs. dobrovoľný), kontinuity plánovacích období, súladu s legislatívou, platnosti stratégií, rozsahu legislatívy určujúcej spracovanie stratégií, transparentnosti a uvádzanie na webových sídlach alebo oblasti politík plánovania. Podľa výsledkov sa ako najzávažnejší nedostatok preukazuje pri splnení povinnosti spracovať stratégie určené zákonom, s čím súvisí aj nepokrytie oblastí verejných politík.

V Českej republike nachádzame pre úroveň samosprávnych krajov 14 zákonov, ktoré ukladajú povinnosť vypracovať konkrétnu stratégiu: zákon č. 20/1987Sb. o štátni památkovej péči - Koncepcie podpory štátni památkovej péči; zákon č. 129/2000Sb. o krajích – Koncepcie rozvoje cestovného ruchu na území kraja, Základní dopravní obslužnosť pro území kraje

(Generel dopravy); zákon č. 248/2000Sb. o podpore regionálneho rozvoje – Strategie rozvoje územného obvodu kraje; zákon č. 185/2001Sb. o odpadech – Plán odpadového hospodárství kraje pro spravované území; zákon č. 274/2001Sb. o vodovodech – Plán rozvoje vodovodu a kanalizací pro své území; zákon č. 123/1998Sb. o právu na informace o životním prostředí – Koncepcie environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty; zákon č. 114/1992Sb. o ochraně přírody a krajiny – Koncepcie (strategie) ochrany přírody ve své zmenní působnosti; zákon č. 183/2006 stavební zákon – Zásady územního rozvoje kraje; zákon č. 194/2010Sb. o veřejných službách v přepravě cestujících – Plán dopravní obslužnosti území; zákon č. 374/2011Sb. o zdravotnické záchranné službě – Plán pokrytí územního kraje výjezdovými základnami; zákon č. 108/2006Sb. Zákon o sociálních službách: Strřednedobý plán rozvoje sociálních služeb kraje; zákon č. 561/2001Sb., školský zákon – Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoj vzdělávací soustavy v kraji; zákon č. 115/2001Sb. o podpore sportu – Plán rozvoje sportu v kraji; Zákon č. 406/2000Sb. o hospodaření energií – Územní energetická koncepcie pro územní obvod kraje. Slovenská legislatíva v súčasnom období pozná 9 zákonov, ktorými sa samosprávnym krajom určuje povinnosť vypracovať strategický dokument: zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie – Stratégia posudzovania vplyvov na životné prostredie; zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja – Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja; zákon č. 254/1998 Z. z. o verejných prácach – Rozvojový program verejných prác; zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách – Koncepcia rozvoja sociálnych služieb; zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave – Plán dopravnej obslužnosti; zákon č. 61/2005 Z. z. o odbornom vzdelávaní – Regionálna stratégia výchovy a vzdelávania v stredných školách; zákon č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku – Územnoplánovacia dokumentácia veľkého územného celku; zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu – Koncepcia rozvoja cestovného ruchu; zákon č. 440/2015 Z. z. o športe – Koncepcia rozvoja športu na podmienky samosprávneho kraja.

Popri strategických dokumentoch vypracovávaných povinne na základe požiadavky zákonov, disponujú kraje možnosťou vypracovať ich aj na princípe dobrovoľnosti. Tieto sa následne dotýkajú tých oblastí, kde majú kraje na území Česka a Slovenska kompetencie a právomoci. V niektorých prípadoch ide o stratégie, ktoré duplikujú oblasti verejných politík, v iných ide o hlbšie rozpracovanie konkrétnej problematiky riešenej v určitej tematickej oblasti. Vo všetkých prípadoch dobrovoľne vypracovaných strategických plánov môžeme hovoriť minimálne o pozitívnom a aktívnom prístupe samosprávnych krajoch. Z druhého pohľadu môžeme kritizovať stav, kedy samosprávne kraje na Slovensku aj v Česku síce vypracovávajú nové stratégie na princípe dobrovoľnosti, avšak zabúdajú na plnenie legislatívne povinných stratégií (Butoracová-Šindleryová – Garaj, 2021). Podrobnejšie štatistiky o uvedenej skutočnosti budú prezentované v analytickej časti štúdie. Podobne tiež je diskutabilný obsah, stanovenie cieľov a vhodnosť takto spracovaných dokumentov (Sagat, Křapek – Nemeč, 2021). Značne alarmujúce zistenia štúdie hodnotiacej stav na Slovensku (Butoracová-Šindleryová – Garaj, 2021) viedlo autorov k uskutočneniu komparatívnej analýzy s prostredím samosprávnych krajov v Česku.

Ciele a metódy spracovania

Hlavný cieľ štúdie sa sústreďí na identifikáciu aktuálneho stavu prístupu samosprávnych krajov v Česku a na Slovensku pri spracovaní strategických dokumentov. Mieri na určenie a odlíšenie hlavných podobností a odlišností medzi vybranými samosprávnymi kraji na Slovensku. Z uvedeného nastavenia hlavného cieľa môžeme konštatovať nastavenie komparácie nie len na vnútroštátnu úroveň medzi kraji daného štátu (Slovenska), ale dopĺňa sa aj medzištátna úroveň. Ako výskumné subjekty sú určené vybrané samosprávne kraje na Slovensku a v Česku. Autori s ohľadom na rozsah analýzy pristupujú k zúženiu súboru krajov na 4, pričom vždy dva kraje reprezentujú každý štát. Výber je nastavený na geografickú blízkosť a spoločné hranice krajov. Na základe takto stanovených kritérií sú do analýzy vybrané samosprávne kraje: Zlínsky, Juhomoravský, Trnavský a Trenčiansky. Predmet výskumu sa sústreďí na problematiku strategického plánovania a prístupov pri ich spracovaní. Parciálne ciele štúdie sa snažia rozviesť problematiku strategického plánovania do hlbších perspektív a zároveň sú prepojené na jednotlivé analytické kategórie. Čiastkové ciele sa sústreďia na identifikáciu nasledovného okruhu analytických kategórií: Nastavenie parciálnych cieľov vychádza z výsledkov spracovanej štúdie autorov Butoracová-Šindleryová – Garaj (2021), zároveň sú doplnené a inovované o vybrané ďalšie aspekty, na ktoré štúdia mieri: % úspešnosť spracovania strategických plánov na legislatívne povinnom princípe; % úspešnosť pokrytia plánovacích oblastí strategickými plánmi na legislatívne povinnom princípe; celková početnosť spracovaných stratégií; % podiel stratégií spracovaných na povinnom a dobrovoľnom princípe; % úspešnosť pokrytia oblastí stratégiami; % podiel aktuálnych a neaktuálnych stratégií; % podiel kontinuity plánovacích období stratégií; % podiel archívu neaktuálnych stratégie pri dostupnosti kontinuity; % podiel zahrnutia kontrolného mechanizmu; % podiel zahrnutia akčných plánov do stratégií; % podiel publikovania stratégií na webových stránkach (zmiešaný/sektorový/spoločný). Hodnotené analytické kategórie nadväzujú na vyššie uvedené čiastkové ciele a podľa nich sú vyhľadávané. Na tomto základe konštatujeme využitie kvantitatívnej výskumnej stratégie obsahovej analýzy zozbieraných dokumentov/webových stránok pre získanie dát. Dátové zdroje reprezentujú oficiálne webové stránky krajov a v prípade Českej republiky aj súhrnná databáza stratégií. V rámci nich sú vyhľadávané uvedené analytické kategórie. Zozbierané dáta sú v prvom kroku spracované do súhrnnej dátovej matice za každý kraj samostatne a podľa nastavených analytických kategórií. Následne sú v druhom kroku spracované do komparatívnych tabuliek, ktoré sú prezentované v samostatnej analytickej časti štúdie. Vyhodnotenie dát využíva primárne základnú deskriptívnu štatistiku získaných dát so zameraním sa na identifikáciu podobností a odlišností v jednotlivých analytických kategóriách ako aj skúmanými subjektmi navzájom.

Analýza prístupov k strategickému plánovaniu na úrovni samosprávnych krajov: komparácia Česka a Slovenska

Nasledujúca časť štúdie sa zaoberá rozborom získaných dát hlbšie popísaných a zadaných v metodologickej časti, a zároveň v nadväznosti na určené ciele. Analýza zohľadňuje štruktúru východiskových hodnotených kategórií. V sumárnom prehľade sú v štúdií ponúknuté tri komparatívne tabuľky. Vždy sú v nich začlenené všetky štyri skúmané

subjekty aj s rozdelením podľa štátov, pričom hodnotia vždy samostatný súbor analytických kategórií.

Tabuľka 1 ponúka základný prehľad úspešnosti krajov pri plnení zákonom stanovenej povinnosti vytvárať určitý strategický plán. Ako už bolo spomenuté, prvotný rozdiel medzi Českom a Slovenskom nastáva pri početnosti výskytu zákonov určujúcich tvorbu stratégií. V českom legislatívnom prostredí dochádza k vyššej miere záťaže resp. vyššej miere požiadaviek na strategické plány. Kým na Slovensku evidujeme celkovo 9 zákonov, v Česku sa ide o 14 zákonov. Zároveň je nutné dodať, že český zákon č. 129/2000Sb. o krajích určuje vypracovanie dvoch stratégií. Toto v konečnom dôsledku znamená vypracovanie 15 stratégií na povinnom princípe. Podobne aj meranie percentuálnej úspešnosti zohľadňuje tento fakt. Poradie zoradené zostupne podľa percentuálnej úspešnosti krajov je nasledovné : Zlínsky – 93,3%; Trenčiansky – 77,7%; Trnavský – 55,5%; Juhomoravský – 40%. V priemernom vyjadrení samosprávne kraje plnia legislatívnu povinnosť na 57,6%. V nadpriemernom pásme sa podľa zistení nachádzajú dva kraje pričom jeden ďalší sa nachádza v tesnej blízkosti. Pozícia slovenských krajov je oproti českým vo zvýhodnenej pozícii s ohľadom na nižšiu početnosť výskytu zákonov a s tým súvisiacimi stratégiami. Avšak túto počiatočnú výhodu nezúročujú do vyššej miery maximalizácie naplnenia legislatívnych požiadaviek na stratégie. Naopak líder v plnení zákonnej povinnosti je v súčasnom období Zlínsky kraj. Na druhej strane vyššia početnosť zákonov v Česku negatívne vplýva na percentuálne hodnotenie Juhomoravského kraja.

Česká republika							
Región	Strategický plán podľa zákon č.:						
	20/1987	108/2006	114/1992	115/2001	123/1998	129/2000 (2 stratégie)	183/2006
Zlín	x	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Južná Morava	x	✓	✓	✓	x	✓	✓
Región	Strategický plán podľa zákon č.:						
	185/2001	194/2010	248/2000	274/2001	374/2011	401/2000	561/2001
Zlín	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Južná Morava	x	x	x	x	x	x	✓
Slovenská republika							
Región	Strategický plán podľa zákon č.:						
	24/2006	50/1976	56/2012	61/2005	91/2010	254/1998	440/2015
Trnava	x	✓	x	✓	x	x	✓
Trenčín	✓	✓	✓	✓	x	✓	x
Región	Strategický plán podľa zákon č.:						
	448/2008			539/2008			
Trnava	✓			✓			
Trenčín	✓			✓			

Tabuľka 1 - Stav plnenia zákonnej povinnosti spracovania strategických plánov: výber ČR a SR

Zdroj: spracovanie autorov

Tabuľka 2 prezentuje zistenia úspešnosti pokrytia oblastí verejných politík strategickým plánovaním. Je priamou nadväznosťou na legislatívne nastavenie prezentované v Tabuľke 1, pričom sa sústreďí v prvom kroku vôbec na identifikáciu oblastí verejných politík, ktoré kraje pokrývajú stratégie a následne v druhom kroku na úspešnosť pokrytia stratégiami týchto oblastí krajinami. Práve legislatívne nastavenie kompetencií samosprávnych krajov v Česku a na Slovensku je kľúčovým faktorom vplyvujúcim aj na vymedzenie oblastí verejných politík, za ktoré sú zodpovedné. Skutočné vymedzenie oblastí môže byť s ohľadom na právomoci a zodpovedností krajov v praxi širšie. Štúdiá a nasledujúce hodnotenie sa zaujíma výhradne len o tie oblasti, na ktoré nadväzujú strategické plány určené zákonmi. Z pohľadu celkovej početnosti opät' vedie prostredie Českej republiky, kde evidujeme 9 oblastí politík pokrytých strategickým plánovaním. Oproti tomu na Slovensku nachádzame 7 oblastí. Identifikovaných 7 oblastí v slovenskom prostredí samosprávnych krajov paralelne nachádzame aj v Česku. Rozdielovými oblasťami sú zdravotníctvo a školstvo. Z uvedených štatistík vyplýva tiež zistenie, že vybrané oblasti sú pokryté viacerými zákonmi, pričom stratégie sa v rámci nich následne sústreďia na určité iné podoblasti resp. špecifické témy. K vyššej početnosti oblastí v Česku tiež môže nahrávať fakt, že v danom prostredí nachádzame vyššiu početnosť legislatívy. Avšak na správnosť uvedeného tvrdenia je potrebné uskutočniť pokročilejšie štatistické meranie, ktoré by sa sústreďilo na možnú existenciu vplyvu početnosti legislatívy na početnosť pokrytia oblastí strategického plánovania. Nakoľko by mohlo dôjsť k situáciám, kedy by sme síce identifikovali nižšiu mieru prítomnosti legislatívy, no s vysokým pokrytím oblastí stratégiami podľa kompetencií krajov. Ďalej môže byť limitom už spomenutý fakt, že viaceré zákony môžu spadať pod jednu oblasť. Tým môžu umelo nadhodnotiť početnosť oblastí, pričom v inom prípade môže byť pokrytá iba jednou stratégiou. Výsledky percentuálnej úspešnosti pokrytia oblastí skúmanými krajinami ponúkajú nasledovné poradie: Zlínsky – 88,8%; Trenčiansky - 85,7%; Juhomoravský – 77,7%; Trnavský – 42,8%. Priemerná úspešnosť sledovaných subjektov je na úrovni 73,75%. Z uvedených zistení vyplýva fakt, že v tomto prípade sa nad úroveň priemeru nachádzajú tri sledované subjekty. Jeden z krajov sa nachádza pri pokrytí oblasťami stratégiami vo výraznejšie podpriemerných hodnotách. Opätovne sa na vedúcej pozícii objavuje Zlínsky kraj čo samozrejme súvisí aj s jeho vysokou percentuálnou úspešnosťou dodržania spracovania stratégií podľa legislatívnej povinnosti. Juhomoravskému kraju sa napriek nižšej miere úspešnosti spracovania stratégií, podarilo dostať nad úroveň priemernej hodnoty pokrytia oblastí. To potvrdzuje fakt, že viaceré zákony môžu upravovať jednu oblasť. Následne to môže evokovať úspešnosť pri pokrývaní oblastí, avšak pri hlbšom pohľade je takto možné identifikovať nedostatky.

Česká republika									
Región	Oblasť politiky strategického plánovania								
	Regionálny rozvoj	Cestovný ruch	Doprava	Životné prostredie	Kultúra	Zdravotníctvo	Školstvo	Šport	Sociálna politika
Zlín	✓	✓	✓	✓	x	✓	✓	✓	✓

Južná Morava	✓	x	✓	✓	x	x	✓	✓	✓
Slovenská republika									
Región	Oblasť politiky strategického plánovania								
	Regionálny rozvoj	Sociálna politika	Doprava	Vzdelávanie	Životné prostredie	Cestovný ruch	Šport		
Trnava	✓	✓	x	✓	x	x	x		x
Trenčín	✓	✓	✓	✓	✓	x			✓

Tabuľka 2 - Stav pokrytia oblastí politik podľa legislatívne povinných stratégií: výber ČR a SR

Zdroj: spracovanie autorov

Kým Tabuľky 1 a 2 predstavujú určité základné hodnotiace analytické vstupy v skúmanej problematike, Tabuľka 3 ide do hlbších nadväzujúcich detailov. Tie boli v prvých dvoch prípadoch nastavené najmä na zákonný resp. povinný princíp spracovania. Nasledujúce vyhodnotenia sa už pohybujú v rovine doplnenia a kombinácie s dobrovoľným princípom spracovania stratégií. Pri celkovej početnosti spracovaných plánov bez ohľadu na povinný resp. dobrovoľný princíp sú v popredí české samosprávne kraje. V prípade Zlínskeho kraja dokonca môžeme hovoriť o vysokej nadštandardnej početnosti, nakoľko aj v poradí druhý Juhomoravský kraj prevyšuje takmer o 100%. V priemere hodnotené subjekty vytvorili a prijali 15,25 stratégie. Z dostupných dát nám vyplýva strata 46% v prípade Trenčianskeho kraja a 52,4% v prípade Trnavského kraja, aspoň na priblíženie sa k priemernej hodnote celkového počtu stratégií. Nasledujúci hodnotený štatistický údaj reflektuje na určenie podielu stratégií vypracovaných na povinnom alebo dobrovoľnom princípe. Až v troch prípadoch zisťujeme percentuálnu prevahu stratégií vytvorených dobrovoľne. Na jednej strane to môžeme hodnotiť ako nadštandardný prístup k strategickému plánovaniu, avšak na strane druhej, by z pozície krajov malo pravdepodobne najskôr dôjsť k splneniu si zákonom stanovených povinností. Pohľad na podiel aktuálnych a neaktuálnych stratégií odhalil zásadný rozdiel medzi českými a slovenskými subjektmi. Kým v prípade Zlínskeho a Juhomoravského kraja prevažuje podiel v súčasnosti aktuálne platných stratégií, na druhej strane v prípade Trenčianskeho a Trnavského kraja prevažujú stratégie mimo platnosti. Toto tvrdenie môžeme limitovať napr. dostupnosťou vyššieho celkového počtu dokumentov v spojení s históriou plánovania v krajoch. Avšak prípady slovenských krajov nepresahujú počtami české kraje. Jednu z ďalších zaujímavostí predstavuje taktiež fakt, že pri nie všetkých stratégiách bolo možné určiť ich platnosť resp. neplatnosť, z dôvodu absencie uvedenia informácie o platnosti plánovacieho obdobia. Tieto prípady identifikujeme len u českých krajov, čo by pri úplnej presnosti mohlo ďalej ovplyvniť výsledky percentuálneho podielu aktuálnych vs. neaktuálnych stratégií. Ako problematickú môžeme v celkovom pohľade označiť kontinuitu resp. pokračovanie v nadväzujúcich plánovacích obdobia pri tých stratégiách, ktorým skončila platnosť. V priemer len 28,8% zo všetkých stratégií disponuje aj svojim pokračovaním. Pri tomto aspekte by sa ako zaujímavý javil tiež detailnejší pohľad na štruktúru stratégií či ide o povinné resp. nepovinné stratégie. Nižšia miera prítomnosti kontinuity by nemusela

predstavovať zásadnejšiu prekážku, v prípade ak by sa minimálnej miere dotýkala legislatívne povinných stratégií. Archivácia stratégií s už uplynutou dobou platnosti má v rámci Českej republiky dvojakú formu. V prvom rade je možné uvedené stratégie dohľadať na oficiálnych webových stránkach krajov alebo tiež na spoločnom databázovom mieste so súhrnom všetkých stratégií zo všetkých úrovní štátnej správy a samosprávy. Oproti tomu na Slovensku absentuje určitý druh spoločnej databázy a vyhľadávať je možné len tie stratégie, ktoré sú dostupné na webových stránkach krajov. Jediným krajom so 100% mierou dostupnosti neaktuálnych plánov je Trnavský. V ostatných prípadoch hovoríme o priemerných resp. podpriemerných hodnotách. Ďalšími špecifickými hodnotenými kategóriami sú zahrnutie kontrolného mechanizmu a akčných plánov. V priemere evidujeme kontrolný mechanizmus len v 31% prípadov zo všetkých stratégií. Mierne vyššia priemerná hodnota 38,25% sa preukazuje pri zahrnutí akčných plánov. V prípade akčných plánov sú opäť dostupné dve rozličné formy, akými subjekty prístupujú k ich využitiu. V prvej forme predstavuje akčný plán samostatný dokument, pričom v druhom prípade ide o začlenenie priamo do hlavného strategického dokumentu. Zaujímavý aspekt sa prejavuje tiež pri poslednej hodnotenej kategórii, publikácie stratégií na weboch krajov. Pri skúmaných subjektoch existujú tri základné typy publikácie: zmiešaný, sektorový a spoločný. Pri sektorovom sú stratégie dostupné podľa jednotlivých oblastí, spoločný obsahuje všetky stratégie súhrnne bez ohľadu na oblasť a pri zmiešanom ide o kombináciu sektorového a spoločného. V troch prípadoch evidujeme využitie sektorového publikovania. Ako špecifický subjekt sa prejavuje Juhomoravský kraj. Ten disponuje kombináciou všetkých uvedených možností. Je to z dôvodu, že niekoľko vybraných stratégií disponuje samostatným umiestnením, ale zároveň absentujú v spoločnom umiestnení.

Región	Počet plánov celkovo	% podiel povinných vs. dobrovoľných plánov	% podiel aktuálnych vs. neaktuálnych plánov	% podiel kontinuity
Zlín	30	43%/57%	63%/13% (24% - nie je dostupná platnosť)	37,5%
Južná Morava	16	37,5%/62,5%	68,75%/18,75% (12,5% nie je dostupná platnosť)	37%
Región	Archív neaktuálnych plánov pri dostupnosti kontinuity (% podiel)	% podiel zahrnutia kontrolného mechanizmu	% podiel zahrnutia akčných plánov	% pomer typu publikovania na webe: Zmiešaný vs. Sektorový vs. Spoločný
Zlín	33%	37,5%	62,5%	0%/100%/0%
Južná Morava	27%	33%	37%	94%/3%/3%
Región	Počet plánov celkovo	% podiel povinných vs. dobrovoľných plánov	% podiel aktuálnych vs. neaktuálnych plánov	% podiel kontinuity

Trnava	8	37,5%/62,5%	28,5%/71,5%	12,5%
Trenčín	7	71,5%/28,5%	25%/75%	28,5%
Región	Archív neaktuálnych plánov pri dostupnosti kontinuity (% podiel)	% podiel zahrnutia kontrolného mechanizmu	% podiel zahrnutia akčných plánov	% pomer typu publikovania na webe: Zmiešaný vs. Sektorový vs. Spoločný
Trnava	100%	25%	25%	0%/100%/0%
Trenčín	50%	28,5%	28,5%	0%/100%/0%

Tabuľka 3 - Stav porovnania vybraných analytických ukazovateľov: výber ČR a SR

Zdroj: spracovanie autorov

Záver

Strategické plánovanie zohráva v perspektíve samosprávnych krajov oboch štátov významnú úlohu. Nielen čo sa týka projektovania budúcnosti, ale aj poznávania súčasnosti a hodnotenia minulosti. Pre samosprávy ponúka ideálny nástroj ako svoje ambície, zistenia a plány prezentovať aj širokej verejnosti. Zároveň ponúka cenný zdroj a databázu informácií pre oblasť vedy a výskumu. Z realizovanej analýzy vyplývajú zaujímavé zistenia, ktoré odhaľujú rozdiely alebo podobnosti v sledovaných analytických kategóriách resp. indikátoroch. Medzištátny dizajn spracovania komparatívnej analýzy poskytuje okrem toho aj priestor na pokročilejšie vyhodnotenie. Prvé významné zistenie vyplýva z porovnania rozsahu legislatívy, ktoré stanovuje povinné vypracovanie stratégie. S týmto užšie súvisí aj rozsah oblastí verejných politík, kde samosprávne kraje v Česku a na Slovensku tvoria stratégie. České legislatívne prostredie je oproti slovenskému v prístupe stanovenia povinnosti vypracovať stratégie pre samosprávne kraje rozsiahlejšie. Podobne širší rozsah oblastí verejných politík sa snažia pokryť kraje v Česku. Tento fakt, ale platí pre súbor nami vybraných krajov. V tejto otázke ešte možno pridať významnú podobnosť v zmysle o aké oblasti sa jedná. Tie sú veľmi blízke sféram, kde majú samosprávne kraje kompetencie a právomoci. Zároveň všetky sektory pokryté stratégiami na Slovensku sú totožné aj v Česku. K stratégiám vypracovaným na povinnom princípe sa pridávajú aj dobrovoľne vypracované dokumenty. Sú nastavené buď na detailnejšie rozpracovanie podoblasti v rámci určitej problematiky alebo ich možno charakterizovať ako samostatne stojace. Aspekt prítomnosti princípu dobrovoľnosti vypracovania nám na jednej strane hovorí o možnosti aktívneho prístupu krajov a možnosti realizovať strategické plánovanie nad rámec, na druhej strane pri nie 100% plnení legislatívy môžeme hovoriť o určitom odklone od dodržania povinností. Pritom výsledky preukazujú relatívny vyvážený pomer medzi povinným a dobrovoľným princípom. Ďalší významný poznatok reflektuje na zvýšenú mieru aktuálne neplatných stratégií ako aj často chýbajúci prvok kontinuity. Po ukončení platnosti stratégií sa už následne nepokračuje v ďalšom plánovacom období. K tomuto aspektu sa pridáva aj nízka možnosť vyhľadať kompletný dokument v archíve resp. dostupnosť dokumentov už s uplynutou dobou platnosti. V tomto prípade evidujeme zásadnejšie nedostatky najmä v prostredí slovenských krajov. Česká republika disponuje okrem informácií poskytovanými priamo kraji aj spoločnou databázou všetkých stratégií zo všetkých úrovní štátnej správy a samosprávy. Avšak aj v tomto ohľade nastávajú určité nezrovnalosti ohľadne publikovaných stratégií. Pri porovnaní poskytovaných

dát na webových stránkach českých vybraných krajov a databáze nachádzame určité odchýlky. Tým sú najmä absencia novších stratégií v spoločnej databáze súvisiaci pravdepodobne s dlhším časovým intervalom aktualizácie databázy. S publikáciou stratégií sa spája aj hodnotená kategória formy akou kraje prezentujú stratégie na svojich webových lokalitách. Tri rozličné prístupy majú za následok sťaženú pozíciu výskumníka pri zbere dát. Taktiež občania vo vybraných krajoch sa môžu stretnúť s určitými formami sťaženej dostupnosti k strategickým dokumentov. V celkovom súhrnom hodnotení vybraných samosprávnych krajoch v Česku a na Slovensku možno vysloviť niekoľko pozitív ako aj negatív. Medzi pozitíva zaraďujeme aktívny prístup k dobrovoľnému vypracovaniu stratégií a rozsahu oblastí, ktorými kraje pokrývajú sféry verejných politík. Medzi hlavné negatíva patria problémy so splnením vypracovania legislatívne povinných stratégií, nízkej miery kontinuity, vyššej miery neaktuálnosti stratégií ako aj problematické vyhľadávanie, zber a dostupnosť stratégií.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
doc. Ing. Kristína Šambronská, PhD.*

*Tento článok predstavuje čiastkový výstup a bol realizovaný v rámci projektu
č. APVV-19-0108: „Inovácie v rozpočtovaní územnej samosprávy na Slovensku“.*

Použitá literatúra

1. ŠIMO, Dušan a Ladislav MURA. 2015. *Manažment organizácií*. Bratislava: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-8168-242-1.
2. VAN DEN BERG, Caspar. 2013. *Strategic Planning for Political Parties: A Practical Tool*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance. ISBN 978-91-86565-68-8.
3. BARDOVIČ, Jakub a Jozef GAŠPARÍK. 2021. Enablers of Participatory Budgeting in Slovakia During the COVID-19 Pandemic. In: *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration* Vol. 29, Issue 1, 1248; Dostupné z: <https://doi.org/10.46585/sp29011248>.
4. ČERNENKO, T., E. NEUBAUEROV A A. ZUBALOVÁ. 2021. Impact of the COVID-19 Pandemic on the Budget of Slovak Local Governments: Much Cry and Little Wool?. In: *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration*, Vol. 29, Issue 1. Dostupné z: <https://doi.org/10.46585/sp29011249>.
5. KLIMOVSKÝ, Daniel a Juraj NEMEC. 2021. The Impacts of the COVID-19 Pandemic and Responses from Various Policy Actors in the Czech Republic and Slovakia in 2020: An Introduction to a Special Issue. In: *Scientific Papers of the University of Pardubice, Series D: Faculty of Economics and Administration*. Dostupné z: [10.46585/sp29011255](https://doi.org/10.46585/sp29011255).
6. SAGAT, V., M. KRAPEK a J. NEMEC. 2021. Efficiency of control in regional self-government of the Slovak Republic. In: *Administratívne a Management Public*, č. 37, s. 6 - 26. ISSN 1583-9583. Dostupné z: [10.24818/amp/2021.37-01](https://doi.org/10.24818/amp/2021.37-01).
7. BUTORACOVÁ-ŠINDLEROVÁ, Ivana a Michal GARAJ. 2021. Strategické plánovanie na úrovni VÚC. In: ŠVIRKUHA, M., P. ŠAMALÍK, P. a J. GANOBOČÍK, (eds). *Publicy 2021 I*. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Trnava: Fakulta sociálnych vied. s. 161-178. ISBN 978-80-572-0211-0.

8. DUŠEK, Jiří. 2020. Rozvoj Jihočeského kraje v kontextu veřejných financí a spolupráce obcí. In KLÍMOVÁ, Viktorie a Vladimír ŽÍTEK, (eds.) *XXIII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univ. erzita, s. 1–5. ISBN 978- 80-210- 9610-3.
9. Databaze Strategií. 2022. *Kraj Jihomoravský* [online], [cit. 01-09-2022]. Available at: < <https://www.databaze-strategie.cz/cz/jmk/strategie>>.
10. Databaze Strategií. 2022. *Kraj Zlínský*. [online], [cit. 01-09-2022]. Available at: < <https://www.databaze-strategie.cz/cz/zlk/strategie>>.
11. JMK. 2022. *Strategie Jihomoravského kraje*. [online], [cit. 01-09-2022]. Available at: < <https://www.jmk.cz/label/15>>.
12. TSK. 2022. *Stratégie a koncepčné dokumenty*. [online], [cit. 01-08-2022]. Available at: < <https://www.tsk.sk/>>.
13. TTSK. 2022. *Stratégie a koncepčné dokumenty*. [online], [cit. 01-08-2022]. Available at: <<https://www.trnava-vuc.sk/>>.
14. ZK. *Strategie Zlínskeho kraje*. [online], [cit. 01-09-2022]. Available at: < <https://www.kr-zlinsky.cz/sektorove-a-ostatni-koncepcni-dokumenty-cl-681.html>>.

Legislatívne dokumenty v Českej republike

15. Zákon č. 20/1987Sb., *Zákon o státní památkové péči*
16. Zákon č. 108/2006Sb., *Zákon o sociálních službách*
17. Zákon č. 114/1992Sb., *Zákon o ochraně přírody a krajiny*
18. Zákon č. 115/2001Sb., *Zákon o podpoře sportu*
19. Zákon č. 123/1998Sb., *Zákon o právu na informace o životním prostředí*
20. Zákon č. 129/2000Sb., *Zákon o krajích*
21. Zákon č. 183/2006Sb., *Stavební zákon*
22. Zákon č. 185/2001Sb., *Zákon o odpadech*
23. Zákon č. 194/2010Sb., *Zákon o veřejných službách v přepravě cestujících*
24. Zákon č. 248/2000Sb., *Zákon o podpoře regionálního rozvoje*
25. Zákon č. 274/2001Sb., *Zákon o vodovodech*
26. Zákon č. 374/2011Sb., *Zákon o zdravotnické záchranné službě*
27. Zákon č. 406/2000Sb., *Zákon o hospodaření energií*
28. Zákon č. 561/2001Sb. *Školský zákon*

Legislatívne dokumenty v Slovenskej republike

29. Zákon č.24/2006, *Zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie*
30. Zákon č. 50/1976, *Zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku*
31. Zákon č. 56/2012, *Zákon o cestnej doprave*
32. Zákon č. 61/2005, *Zákon o odbornom vzdelávaní*
33. Zákon č. 91/2010, *Zákon o podpore cestovného ruchu*
34. Zákon č. 254/1998, *Zákon o verejných prácach*
35. Zákon č. 440/2015, *Zákon o športe*
36. Zákon č. 448/2008, *Zákon o sociálnych službách*
37. Zákon č. 539/2008, *Zákon o podpore regionálneho rozvoja*